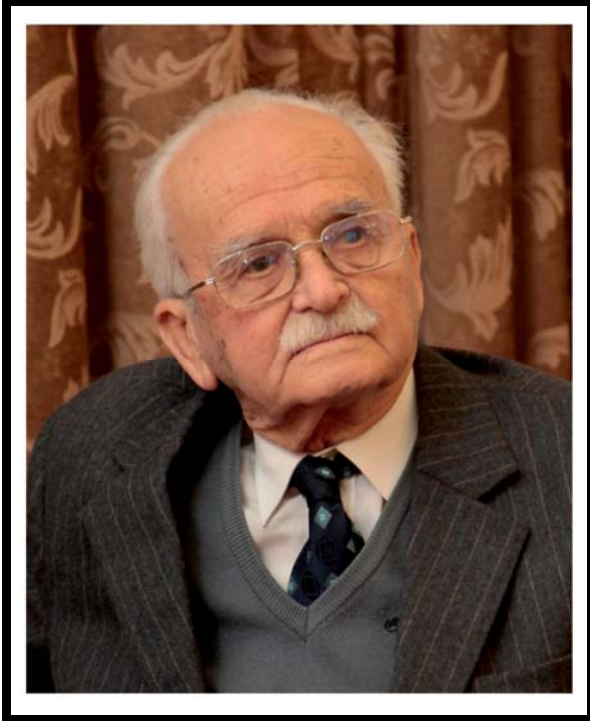

KÖZLEMÉNYEK

*

Patay Pál

1914. december 8. – 2020. október 4.

2020. október 4-én, életének 106. évében elhunyt Patay Pál, a magyar régészet és az európai ősrégészet doyenje. Kivételesen hosszú és termékeny életutat járt be. Munkássága az őskortól a modern (újkor) történeti kutatásokig, a régészet, ipartörténet, agrártörténet széles spektrumában folytatott tanulmányokig terjed. Századik születésnapjára a Magyar Nemzeti Múzeum életművének legfontosabb állomásait bemutató kiállítást rendezett: azóta is évente tisztelettel és szeretettel megünnepeltük ezt a napot.

Patay Pál munkássága a magyar régészet élő története. Érdeklődése, szakterülete elsősorban az őskor kutatása, de pályája során a régészet és ipartörténet szinte minden korszakának megismerését gazdagította.

Tudományos munkásságát a Pázmány Péter Tudományegyetem Ősrégészeti Tanszékén kezdte, Budapesten. 1950-től 1957-ig a balassagyarmati Palóc Múzeum régész-muzeológusaként dolgozott, majd a Magyar Nemzeti Múzeumban folytatta pályáját. 1967–1975 között a MNM Adattárának osztályvezető-helyettesi posztját töltötte be. Nyugdíjba vonulása után is folyamatosan dolgozott a múzeum munkatársaként, mint régész, később pedig mint tudományos tanácsadó.

Számtalan ásatás és leletfeldolgozás kötődik a nevéhez. Néhány a legfontosabbak közül: Korlát (őskőkori és újkőkori kőeszköz-készítő műhelytelep), Fényeslitke (rézkori temető); Tiszavalk-Kenderföld (rézkori telep és temető); Tiszavalk-Tetes (rézkori telep és temető); Tiszalúc-Sarkad (rézkori telep). Poroszló-Aponhát (újőkori és bronzkori telep); Mátraszőlős (késő vaskori kelta temető); Alsótelekes (kora vaskori szkíta temető).

Az ásatásokon kívül kiemelkedő a szarmata kori Csörsz-árok nyomvonalának azonosításában végzett terepi munkája és a magyarországi történeti értékű harangok összegyűjtése, tudományos dokumentálása tárgyában végzett kutatásai.

Szakmai munkáját 15 önálló monográfia és több mint kétszáz szacikk és tanulmány teszi elvárhatóvá. Legutóbbi őskori monográfiája az egyetlen magyarországi teljes mértékben feltárt, erődített rézkori telep, Tiszalúc-Sarkad anyagközlése, amely 2005-ben jelent meg *Kupferzeitliche Siedlung von Tiszalúc* címmel, az *Inventaria Praehistorica Hungariae* sorozatban.

Amíg egészsége engedte, személyesen is gyakran bejárt a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményeibe és könyvtárába, ahol alapvető feldolgozó munkát végzett, jóval túl kilencvenedik életévén is. Kivételes szorgalmával, precizitásával és szakmai alázatával példát mutat a mai generáció kutatóinak.

A régészeti leletek feldolgozásának természettudományos ismereteihez elsősorban mint szakértő régész partner járult hozzá. Részt vett a rézkori fémtárgyak európai szintű spektroszkópiai vizsgálatának előkészítésében (SAM program, Jungmans és munkatársai, 1960). Precíz és jelentős ásatásainak anyaga kitűnő kiindulási alapot jelentett modern archeometriai vizsgálatokhoz, így kerámia és kőanyag származási hely vizsgálatokhoz. Szerzőtársként vett részt további spektroszkópiai vizsgálatokban, archeobotanikai és geodéziai vizsgálatokban.

Szakkönyvtárát 100 évesen maga állította össze: ezt a közelmúltban megjelent tanulmányai, könyvei alapján kiegészítettük.

T. Biró Katalin

Magyar Nemzeti Múzeum

Svingor Éva

Életének 72 évében, 2020. október 2-án, elhunyt Sudár Sándorné Svingor Éva, az Atommagkutató Intézet Hertelendi Ede Környezetanalitikai Laboratóriumának nyugalmazott vezetője, egykori tudományos főmunkatársa. Éva 1971-ben szerzett fizikus diplomát Debrecen, az akkori Kossuth Lajos Tudományegyetemen, majd ugyanitt egyetemi, illetve PhD doktori címet is. 1977-ben kezdte meg kutatói munkáját az MTA Atommagkutató Intézetében a Rb/Sr Laboratórium munkatársaként, ahol kezdetben geokronológiai kutatásokat végzett, illetve ehhez kapcsolódóan stabilizotóp-arány mérési módszereket fejlesztett. Kitartó, lelkiismeretes, alapos és magas színvonalú munkája során érdeklődési köre gyorsan bővült a komplex környezetkutatási témák irányába, minek eredményeként 1994-től már a Környezetanalitikai Laboratórium munkatársaként a mérési adatok

feldolgozásában és kiértékelésében, valamint azok alkalmazásaiban környezeti és hidrológiai modellezésben végzett úttörő munkát. Elévülhetetlen érdemeket szerzett a hazai nukleáris környezetvédelem számára végzett szennyeződésterjedési modellszámítások megalapozásában, azok izotópanalitikai szemléletű fejlesztésében és értelmezésében, többek között a Paksi Atomerőmű és a hazai radioaktív-hulladék lerakók számára. Számos sikeres diplomamunka, TDK dolgozat és PhD fokozatot szerzett diák rendkívül türelmes és segítőkész témavezetője volt, elültetve mindjűkbe a rendszerszemléletű izotópos környezetkutatás iránti elhivatottságot. Munkásságának jelentős részében Hertelendi Edével (1950-1999) együtt dolgozott, akivel közösen teremtették meg az Atommagkutató Intézet mára nemzetközi hírű Hertelendi Ede Környezetanalitikai Laboratóriumának az alapjait. Több mint 100 tudományos közleménye jelent meg, melyek témái felölelik a földtani kormeghatározás mellett a felszíni és felszín alatti vízbázisok kutatásának és védelmének területét, a nukleáris környezetvédelem problémáit és radiokarbon kormérés alkalmazásait régészeti és környezeti kutatásokban. Alapító tagja, majd szerkesztőbizottsági tagja volt a hazai kiadású Archeometriai Műhely szakmai folyóiratnak. Egy fiatalos, energiával teli, melegszívű, mindig segítőkész, rendkívüli munkabírási és felkészült munkatársat veszítettünk el Svingor Éva személyében, aki mind emberi, mind szakmai értelemben nagyon fog hiányozni.

Molnár Mihály

ATOMKI, Debrecen